

**Verslag Wetenschappelijke Commissie VLIZ
- eerste vergadering van de klankbordgroep -
donderdag 16-06-2011, 14u-16u30, InnovOcean, Oostende**

De bijlagen kunnen gedownload worden via deze link:
http://www.vliz.be/NL/Over_het_VLIZ/WetCom_Klankbordgroep

Aanwezig:

Colin Janssen, Ward Appeltans, Jan-Bart Calewaert, Maxim Candries, André Cattrijsse, Simon Claus, Robert Coelus, Luc Corbisier, Gudrun De Boeck, Olivier De Clerck, Nathalie De Hauwere, Ywan De Ridder, Marleen De Troch, Heidi Debergh, Steven Degraer, Maria Rosalia Delgado Blanco, Kristof Demeestere, Roger Dijkmans, Ingrid Dobbelaere, Nancy Fockedeey, Jan Haspeslagh, Rudy Herman, Francisco Hernandez, Kris Hostens, Mony Jaspers, Nathalie Keersebilck, Ann-Katrien Lescauwae, Sigrid Maebe, Hannelore Maelfait, Jan Mees, Jaak Monbaliu, Lieven Naudts, Hans Pirlet, André Pollentier, Johan Robbens, Patrick Roose, Jan Seys, Karen Soenen, Bart Sonck, Jeroen Speybroeck, Michiel T'Jampens, Roeland T'Jampens, Els Torreele, Jan Vanaverbeke, Leen Vandepitte, An Vanhoorne, Bart Vanhoorne, Steven Vinckier, Annemie Volckaert

Verontschuldigd:

Paul Breyne, Brigitte Declerck, Guido Dumon, Yves Goossens, Patric Jacobs, Sander Jacobs, Koenraad Muylaert, Frank Mostaert, Marnix Pieters, André Schallier, Estelle Slegers, Eric Stienen, Jürgen Tack, Erik Toorman, Vera Van Lancker, David Van Rooij, Gilbert Van Stappen, Thierry Vanelslander, Ann Vanreusel, Koen Verlaeckt, Magda Vincx

1. Verwelkoming door voorzitter Prof. Dr. Colin Janssen

2. Goedkeuring van de agenda en eventuele bijkomende punten vanwege de leden

Rondvraag: zijn er bijkomende agendapunten?

Als bijkomend agendapunt situeert Jan Mees kort het doel van de vergadering en van de doorgevoerde [hervorming van de Wetenschappelijke Commissie](#) (zie VLIZ-website en ook onder 5).

3. Activiteitenrapport 2010

Aan de hand van een powerpointpresentatie worden de hoogtepunten van de VLIZ activiteiten in 2010 overlopen. De deelnemers ontvangen – op het einde van de vergadering en als eersten – het pas verschenen Jaarboek 2010.

4. Plannen en ambities VLIZ 2011-2015 en visie 2030

Het VLIZ sluit binnenkort een nieuwe beheersovereenkomst af met de Vlaamse en provinciale overheden. Hierin worden strategische doelstellingen, mandaten en activiteiten vastgelegd voor de periode 2011-2015. Jan Mees schetst het traject dat het VLIZ heeft afgelegd om tot de ontwerpovereenkomst te komen, geeft inzage in recente beslissingen van de raad van bestuur en de wetenschappelijke kerngroep die de strategische krijtlijnen trekken voor de komende 5 jaar, en presenteert een aantal toekomstscenario's. Eerder dit jaar werden er strategische vergaderingen belegd om na te denken over de ambities van het VLIZ op lange (tijdshorizon 2030) en kortere (tijdshorizon

2015) termijn. Voor de visie 2030 gaat het om een uitdagende, visionaire en vrije brainstorm over waar we naar toe willen/kunnen, wat onze ambities zijn. Hoe groot wil het VLIZ (en InnovOcean) zijn binnen 20 jaar? De wetenschappelijke gemeenschap (klankbordgroep van de wetenschappelijke commissie van het VLIZ) wordt uitgenodigd mee te denken over de visie 2030 voor het VLIZ:

- hoe ziet het zeewetenschappelijk landschap in Vlaanderen er idealiter uit in 2030?
- hoe ziet het VLIZ er dan uit (hoe groot zijn we, wat doen we wel, wat doen we niet)?
- het is nuttig te reflecteren over waar we naar toe willen, wat onze ambities zijn op lange termijn.
 - o willen we de competitiviteit en excellentie van onze wetenschappers en/of onze instelling verbeteren?
 - o willen we in Vlaanderen een status quo of willen we een topspeler worden?
- het gaat om een fundamentele keuze, een weg die reeds in de volgende vijf jaar kan ingeslagen worden:
 - o willen we consolideren en een klein/compact instituut blijven?
 - o of willen we groeien?
 - o en hoe moet dat grotere VLIZ er dan uitzien?

Bedoeling van vandaag is zeker niet om hierover ten gronde te discussieren. Wel is het belangrijk dat de wetenschappelijke gemeenschap weet dat deze denkoefening in gang gezet is en dat er jaarlijks in januari een gezamenlijke vergadering van de wetenschappelijke kerngroep, de raad van bestuur en EWI georganiseerd zal worden die zich hierover buigt. Als er ter zitting reeds ideeën of bedenkingen zijn horen we dit graag. Dit is een open uitnodiging om te allen tijde input te leveren aan de directie, al dan niet via de leden van de wetenschappelijke kerngroep.

Er zijn ter zitting geen nieuwe ideeën of bedenkingen.

5. Werking van de Wetenschappelijke Commissie

Een nota m.b.t. de hervorming van de commissie in bijlage. Jan Mees geeft een korte toelichting over de modus operandi van de commissie en over de werkzaamheden van de wetenschappelijke kerngroep tot hiertoe. Voor de samenstelling van de wetenschappelijke kerngroep, verslagen van vergaderingen en informatieve bijlagen zie de website:

http://www.vliz.be/NL/Over_het_VLIZ/WetCom (Nederlands)

http://www.vliz.be/EN/About_VLIZ/SciCom (Engels).

Ook in bijlage een nota m.b.t. de voorgestelde procedure om expertengroepen op te richten. De deelnemers wordt gevraagd hun eventuele verwachtingen m.b.t. de werking van de commissie te formuleren (agendavorming, informatiedoorstroming, website).

De klankbordgroep wordt ook gevraagd te reflecteren over de procedure om expertengroepen op te richten en eventueel suggesties te formuleren om deze te optimaliseren.

Jan Mees licht ook toe hoe nieuwe expertengroepen kunnen worden in het leven geroepen, volgens de in de Kerngroep vastgelegde criteria. Er zal een jaarlijkse oproep zijn, waarbij nieuwe groepen worden ingepast naargelang de personele mogelijkheden.

Op de vraag of er op korte termijn – bij hoogdringendheid – nieuwe expertengroepen kunnen worden opgericht, wordt positief geantwoord. De Klankbordgroep geeft te kennen zich akkoord te verklaren met de voorgestelde procedures en criteria.

6. Compendium voor Kust en Zee

Dit is een belangrijk, nieuw initiatief van het VLIZ dat reeds goedgekeurd is door de wetenschappelijke kerngroep en raad van bestuur.

In bijlage:

- compendium Blauwdruk, definitieve versie van 2 juni 2011
- compendium Draaiboek
- compendium Communicatiestrategie
- referentietermen Expertengroep Compendium

Ann-Katrien Lescauwaeet geeft toelichting aan de hand van een PowerPointpresentatie en verwijst naar blauwdruk (meegestuurd met uitnodiging vergadering) en bijkomende informatie op de website (www.vliz.be/NL/Cijfers_Beleid/Compendium).

Actie en beslissing gevraagd: de klankbordgroep wordt uitgenodigd bedenkingen te formuleren en hun steun aan de realisatie van dit product toe te zeggen.

Jan Mees voegt toe te hopen dat de wetenschappelijke output van alle zee- en kustonderzoekers zijn weg zal vinden naar dit compendium. De Klankbordgroep verleent zijn steun aan de realisatie van het Compendium.

7. Onderzoeksinfrastructuur VLIZ

a. Inzet van de Zeeleeuw in het Belgisch deel van de Noordzee

Er stellen zich een aantal problemen

- rond de inzet van de Zeeleeuw voor monitoring
- rond de vrijheid van onderzoek in steeds groter wordende delen van het Belgisch deel van de Noordzee

Vraag is welke actie de onderzoeksgemeenschap kan of dient te ondernemen.

André Cattrijse licht toe wat de problemen zijn die sinds 2009, mede dankzij de groeiende vraag naar scheepstijd op de Zeeleeuw, zijn ontstaan. Aanbestede monitoring werd qua prioriteit gedownscaled en absolute voorrang is gelegd bij wetenschappelijk onderzoek. Hierdoor zijn 65 tochten i.f.v. aanbestede monitoring in het windmolenpark Thorntonbank geschrapt. Bijkomende juridische aspecten i.v.m. vrijheid varen voor onderzoek en een groeiend aantal windmolenconcessies ("werf voor 20 jaar"), hebben een duurzame oplossing tot nu toe verhinderd. Jan Mees benadrukt dat het de bezorgdheid van de ganse onderzoeksgemeenschap zou moeten zijn deze vrijheid van onderzoek overal op zee te behouden.

Steven Degraer ondersteunt in grote lijnen het gezegde qua rationalisering vaardagen en de vrijheid in het uitvoeren van onderzoek in windmolenparken. Hij meldt dat er vorig jaar tijdens de Wetenschappelijke Commissie van juni 2010 is besproken hierrond een expertengroep op te richten, wat een wenselijk doel blijft. Hij verklaart waarom C-Power tijdens de werkfase zeer beperkend is geweest naar onderzoek toe, wat betekent dat er zeker in de toekomst geen exclusiviteit bestaat voor BMM, noch C-Power, naar toegang voor onderzoek toe. Ook andere concessiehouders staan open voor onderzoek. Colin Janssen legt uit waarom hierrond nog geen expertengroep is opgericht tot dusver en geeft aan via een versnelde procedure te willen onderzoeken hoe dit kan worden opgelost in het belang van de mariene wetenschappen, zonder exclusiviteit voor eender wie.

Jan Vanaverbeke voegt hieraan toe dat één van zijn doctoraatsstudenten in de problemen is gekomen en er noodgedwongen is uitgeweken naar het inzetten van commerciële schepen

voor onderzoek. Daarom vraagt hij hierrond zsm een oplossing te willen uitwerken. Jan Mees reageert hierop dat andere commerciële schepen tegen betaling kennelijk wél worden toegelaten tot de concessiezones en het gratis overheidsschip van VLIZ/DAB Zeeleeuw niet, wat een pijnlijk geval van inconsequentie is. Luc Corbisier (RAC Noordzee, SDVO) meldt dat het weigeren van toegang tot windparken een ruimer probleem is, dat ook de visserij treft.

Steven Degraer concludeert dat er enige escalatie is geweest, die oplosbaar moet zijn. Colin Janssen besluit dat verdere pogingen om dit vlot te trekken – evt. via een expertengroep – zullen worden verkend.

b. Stand van zaken bouw Simon Stevin en inrichting walfaciliteiten

De realisatie van de Simon Stevin verloopt volgens schema. André Cattrijsse schetst de finale karakteristieken van het schip en geeft een stand van zaken. De walfaciliteiten aan de Slipwaykaai worden gerenoveerd in 2011-2012. Vanaf heden kan gedacht worden aan de inrichting voor wetenschappelijk onderzoek. Hetzelfde geldt voor de duinserres van De Haan. Actie gevraagd: open uitnodiging aan de wetenschappelijke gemeenschap om deze infrastructuur te gebruiken en ideeën te formuleren over een optimale invulling en inzetbaarheid.

Ideeën rond invulling van de walfaciliteiten zijn steeds welkom, vermits er nog ruimte is voor bijkomende initiatieven. Jan Mees voegt toe dat het VLIZ in de volgende jaren over voldoende budgetten zal beschikken om te investeren in de walfaciliteiten, wat eveneens een oproep inhoudt naar de onderzoeksgemeenschap toe. Jan Vanaverbeke suggereert een expertengroep op te richten ter inrichting van de walfaciliteiten; het idee wordt meegenomen naar de Wetenschappelijke Kerngroep.

De verdere bestemming van de Zeeleeuw is nog niet bekend, maar vermoedelijk zal ze nog een korte tijd als “back-up” beschikbaar blijven, waarna zal overgegaan worden tot de verkoop.

c. Investeringsplan 2011-2015 en verder, inclusief wensen en dromen van de onderzoeksgemeenschap

Dit is een open uitnodiging om mee na te denken over het investeringsbeleid van het VLIZ m.b.t. mariene onderzoeks- en observatie-infrastructuur. Het VLIZ staat open voor suggesties vanuit de onderzoeksgemeenschap.

8. Het Joint Programming Initiative ‘Health and Productive Seas and Oceans’

Voor de Vlaamse/Belgische mariene onderzoeksgemeenschap is JPI Oceans een uiterst belangrijk, nieuw initiatief op Europees niveau. Meer informatie op de website <http://www.jpi-oceans.eu/>. Rudy Herman licht toe, geeft een stand van zaken en schetst een waarschijnlijk vervolgtraject, en de mogelijke opportuniteiten voor mariene wetenschappers.

9. Nieuwe mariene onderzoeksinfrastructuur van de ESFRI-lijst

Als bijlage de roadmap 2010 van het European Strategy Forum on Research Infrastructures. Dit is een lijst van 46 pan-Europese onderzoeksinfrastructuren. Rudy Herman (EWI) schetst welke projecten relevant zijn voor de zeewetenschappen. Vraag die

nu voorligt is in welke infrastructuren Vlaanderen zal participeren. Als wetenschappelijke criteria gelden: voldoende wetenschappelijke capaciteit in Vlaanderen om deel te nemen aan constructie en exploitatie en voldoende interesse aan universiteiten en onderzoeksinstellingen om een consortium te maken. Voorstel van VLIZ is om – naast de reeds positief geadviseerde participatie in LifeWatch (biodiversiteitsobservatoria en –data) en ICOS (Integrated Carbon Observation System) – ook volgende projecten te suggereren:

- o Voldoende belangstelling en capaciteit voor een bijdrage aan bouw en exploitatie: EMBRC (European Marine Biological Research Centre)*
- o Bevoorrechte toegang via een lidgeldformule: Euro-ARGO (Global Ocean Observing Infrastructure) en EMSO (European Multidisciplinary Seafloor Observatory).*

Jan Mees stipt aan dat er in naam van de Vlaamse mariene onderzoeksgemeenschap, op voorstel van het VLIZ, reeds een voorstel is ingediend vooraleer de deadline van 15 juni 2011 was verstreken.

10. Thematische websites marien onderzoek

Eerste aftoetsing van draagvlak voor en wenselijkheid van een nieuw VLIZ initiatief. Voorstel is de uitbouw van thematische websites die zowel het grote publiek als de professionele gebruiker (studenten, wetenschappers, bedrijfswereld, ...) informeert over de resultaten en de rol van het marien onderzoek. Op deze manier wordt getracht de zichtbaarheid en toegankelijkheid van de mariene wetenschappen (biologie, geologie, andere?) in Vlaanderen/België te verhogen. Rond elke website wordt een netwerk van personen (relevante en bereidwillige experts) gecreëerd. Een eerste voorbeeld kan de aanmaak zijn van een website rond de geologie van de Belgische kustzone. De Klankbordgroep onderschrijft deze actie.

11. Varia

Geen varia.

Aansluitend receptie